

je umakla u Njemačku, gdje je rodila sina Stjepana Postuma, oca posljednjega Arpádovca Andrije II. (III.). Iz Njemačke ode onda u Veneciju, gdje stavi sebe i sina pod zaštitu duždevu, ali ni Bela ni Koloman ne priznavahu Stjepana svojim bratom, već ga razgласише plodom materina grijeha s bivšim palatinom očevim Dionizom.

Treći tjedan po očevoj smrti dade se Bela ponovo okruniti u Stolnom Biogradu jednom istom ceremonijom za ugarskoga i hrvatskoga kralja (14. oktobra). Od toga je vremena (a možda još i za Andrije I. (II.) napušteno zasebno krunisanje za hrvatsko-dalmatinskoga kralja; glavni je razlog tome ustaljeni nasljedni red u kraljevskoj dinastiji po primogenituri, a uza nj bez sumnje i drugi, za koji danas ne znamo.<sup>1</sup> Uspevši se na prijestolje Bela uvede prije svega strogi red na dvoru. Da na vidljiv način pokaže svoju neograničenu kraljevsku vlast i da ponizi gordo plemstvo, naredi, da nitko osim biskupâ i glavnih dostojanstvenika državnih ne smije u prisutnosti kraljevoj sjediti, a stolice njihove (koje su sobom donosili) dade pobacati u vatru. Još više uvrijedi Bela (poradi tadašnje općene nepismenosti) gospodu uredbom, da nitko, pa i najviši velikaš, ne smije usmeno kralju podnositi tužbu ili želju svoju i odmah zatražiti rješenje, već da se imaju predavati napisane molbenice kancelaru i čekati na rješenje. No najteži udarac bješe, kad je Bela u sporazumu s bratom hercegom Kolomanom odlučio da povrati kruni sva ona imanja i dobra, što ih je otac njihov lakoumno razdavao, ili ih se plemići domogoše na nepravedan način. Sada izgubiše Templari neke posjede u Slavoniji, a podban Jakša i braća mu morali su povratiti gradu (castrum) Križevcima neke ugrabljene posjede.

**Djelovanje hercega Kolomana.** Međutim se herceg Koloman spremi na ponovni rat protiv bogomila, a taj svrši potpunom pobjedom njegovom, jer ne samo da je skućio Bosnu i prisilio bana Ninoslava na pokornost, već je provalio i u Humsku zemlju, kojom je tada vladao knez Toljen (1237). Poslije ovih pobjeda pristupi Koloman uređenju bosanskih crkvenih prilika. Novoimenovanomu biskupu bosanskomu, dominikancu Poži (Pousa), podigao je (1238) u župi Vrhbosni, u mjestu Brdu (danas Blažuj nedaleko od Sarajeva) stolnu crkvu sv. Petra s kaptolom i obdari je suviše još desetinom u Usori,

<sup>1</sup> Uporedi o tom Tomašić, „Temelji državnoga prava kraljevstva hrvatskoga“ - Drugo izdanje. Zagreb 1915., str. 120—124 i moj „Priručnik“ I., str. 545—547.